

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	40523
Nom	Complements per a la formació disciplinar en l'especialitat de llengua castellana i literatura
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	Facultat de Magisteri	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	31 - Complementos per a la formació disciplinar de l'especialitat de llengua castellana i literatura	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
SANELEUTERIO TEMPORAL, ELIA	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura

RESUM

Si la matèria “Aprentatge i ensenyament de llengua castellana i la seva literatura” pretén mostrar al futur professor o professora què, com i quan ensenyar i avaluar aquesta disciplina en Secundària, aspectes tots ells que vénen marcats pels currículums oficials, la matèria de “Complements per a la formació disciplinar de l'especialitat de LLengua Castellana i Literatura” pretén proporcionar-li alguns elements claus per a la seua formació que excedeixen els límits del currículum: entre uns altres, la relació de la didàctica de la llengua i la literatura amb les ciències del llenguatge, els programes específics d'atenció a la diversitat, l'educació plurilingüe i intercultural i el paper que li correspon al professorat de llengua i literatura en l'estructura d'un centre de Secundària. En definitiva, l'objectiu d'aquesta assignatura és proporcionar a cada estudiant un camp de visió ampli de l'ensenyament de la llengua i la literatura, que li permeta entendre amb major perspectiva i complexitat el marc educatiu en el qual haurà d'inserir-se.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els coneixements previs necessaris són els propis d'un titulat en àrees com la Filologia, les Ciències de la Comunicació o les Humanitats. Es requereix domini del castellà en els seus usos formals, orals i escrits.

COMPETÈNCIES

2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1

- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a l'especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge respectius. Per a la formació professional s'inclourà el coneixement de les respectives professions.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels / de les estudiants així com l'orientació dels mateixos, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge en les matèries pròpies de l'especialització cursada.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible
- Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'estudiant i promoure'n la capacitat per aprendre per si mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estiga situat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Conèixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seua situació actual, perspectives i interrelació amb la realitat social de cada època.
- Informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.

- Adquirir els coneixements i les estratègies per poder programar les àrees, les matèries i els mòduls que tinguen encomanats.
- Conèixer els procediments de tutoria de l'alumnat, direcció i orientació del seu aprenentatge i suport en el seu procés educatiu.
- Conèixer les estratègies i els programes generals d'orientació educativa, acadèmica i professional de l'alumnat.
- Que els estudiants sàpiguem aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguem comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Treballar en equip i amb equips, i desenvolupar actituds de participació i de col·laboració com a membre actiu de la comunitat educativa.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la recerca educativa.
- Comunicar-se de manera efectiva tant de manera verbal com no verbal.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i de la comunicació.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous, o poc coneguts, dins contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Saber comunicar les conclusions i els coneixements i les raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Ser capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible

- Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'estudiant i promoure'n la capacitat per aprendre per si mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.
- Conèixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seua situació actual, perspectives i interrelació amb la realitat social de cada època.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on siga situat.
- Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o l'àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.
- Conèixer contextos i situacions en què s'utilitzen o s'apliquen els diversos continguts curriculars.
- Conèixer el valor formatiu i cultural de la llengua i la literatura espanyoles.
- Conèixer la història i els desenvolupaments recents de la didàctica de la llengua i la literatura i les seues perspectives per poder-ne transmetre una visió dinàmica.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que faciliten l'adquisició de les competències comunicatives i literàries, atenent el nivell i la formació prèvies dels estudiants així com l'orientació d'aquests, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura.
- Adquirir els coneixements i les estratègies per poder programar les matèries i els mòduls propis de la seua responsabilitat docent.
- Participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Fonaments per a un ensenyament comunicatiu de la llengua i la literatura

- 1.1. El llenguatge i l'enfocament comunicatiu
- 1.2. La lectura i el discurs literari

2. L'educació plurilingüe i intercultural en el context escolar valencià

- 2.1. El Marc Comú Europeu de Referència i el Portafoli Europeu de les Llengües
- 2.2. La diversitat sociolingüística en l'aula. Les actituds cap a les llengües i els seus parlants
- 2.3. El tractament integrat de llengua i continguts i el projecte lingüístic de centre i els programes d'educació plurilingüe

3. L'atenció a la diversitat en l'aprenentatge lingüístic i literari i els programes específics

- 3.1. Educació inclusiva i atenció a la diversitat en els centres de Secundària
- 3.2. L'atenció a la diversitat i les dificultats d'aprenentatge
- 3.3. L'atenció a la diversitat en contextos multiculturals
- 3.4. L'organització per àmbits d'aprenentatge i altres actuacions educatives d'èxit

4. El professorat de Llengua i Literatura i el centre d'Educació Secundària

- 4.1. Competències docents i desenvolupament professional
- 4.2. Les funcions del professor o professora de Llengua Castellana i Literatura en el centre de Secundària.
- 4.3. Bones pràctiques

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	19,00	100
Classes de teoria	19,00	100
Tutories reglades	4,00	100
Treball en grup	4,00	100
Altres activitats	2,00	100
Elaboració de treballs en grup	46,00	0
Estudi i treball autònom	48,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	8,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Per a aconseguir els objectius que es planteja aquesta assignatura, s'utilitzarà una metodologia activa, que fa imprescindible la implicació de l'alumnat.

La pràctica acadèmica s'estructura en diversos nivells:

- 1. Classes teòric-pràctiques:

Classes presencials teòric-pràctiques en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es debateran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc.

Les orientacions i els materials necessaris per al desenvolupament d'aquestes activitats es facilitaran als estudiants bé en les sessions presencials, bé a través del servei de reprografia o des de l'aula virtual.

2. Treballs en grup:

La realització de treballs té com finalitat destacar la importància de l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. La defensa d'aquests treballs podrà ser individual o col·lectiva i es podrà plantar cara al grup complet en l'aula o en tutories i seminaris amb audiències reduïdes.

3. Tutories:

Les tutories individuals i col·lectives serviran per a coordinar als estudiants en les tasques individuals i de grup, així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.

4. Avaluació:

Proves orals i/o escrites per a la valoració dels continguts teòric-pràctics, informes d'autoavaluació i presentacions de treballs individuals o de grup.

5. Estudi i treball autònom:

Preparació d'activitats i treballs. El model del docent com investigador en l'aula centra l'activitat individual de l'estudiant en la formulació de preguntes rellevants i en la recerca, anàlisi, elaboració i posterior comunicació d'informació. En aquest sentit, es plantejaran treballs individuals i altres de naturalesa cooperativa, tots ells orientats, supervisats i avaluats pels professors.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i haurà d'analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu.

La realització dels treballs o proves (orals o escrites) serà en castellà en tots els casos.

Serà necessària el lliurament de totes les tasques o proves avaluables obligatòries per a superar l'assignatura.

La qualificació, representació última del procés d'avaluació, haurà de ser reflex de l'aprenentatge individual, entès no només com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés que té a veure fonamentalment amb canvis intel·lectuals i personals dels estudiants.

La informació per a evidenciar l'aprenentatge serà recollida, principalment, mitjançant:

- Assistència i participació en un 80% de les sessions presencials (es recorda que la normativa del màster determina el seu caràcter presencial, per això és obligatòria l'assistència a les activitats lectives d'aquesta assignatura). Els alumnes que no complisquen aquest 80% seran avaluats mitjançant un examen final corresponent a la segona convocatòria i en el qual no es podrà assolir una qualificació superior a 6 sobre 10.
- Realització de treballs o proves individuals (orals o escrites) que suposaran entre el 40% i el 60% de la qualificació final. El percentatge restant de la qualificació final correspondrà a la realització de treballs o proves en grup (orals o escrites).

L'ús indegut d'eines d'intel·ligència artificial o qualsevol tipus de plagi en les tasques o proves suposarà el suspens de l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BOLIVAR, Antonio (2010). Competencias básicas y currículo. Síntesis.
- CAMPS, Anna i COLOMER, Teresa (1998). L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària. ICE Universitat de Barcelona / Horsori.
- CONSEJO DE EUROPA (2002). Marco común de referencia para las lenguas: aprender, enseñar, evaluar. Instituto Cervantes.
- CONSEJO DE EUROPA (2018). Common European Framework for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors.
- GUASCH, Oriol (coord.) (2010). El tractament integrat de les llengües. Graó.
- LASAGABASTER, David y SIERRA, Juan Manuel (eds.) (2005). Multilingüismo y multiculturalismo en la escuela. Horsori.
- LOMAS, Carlos (coord.) (2005). Fundamentos para una enseñanza comunicativa del lenguaje. Graó.
- MARTÍN-EZPELETA, A. (ed.) (2020). Usos sociales en educación literaria. Octaedro.
- PASCUAL, Vicent (2006). El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià. Generalitat Valenciana.
- RUIZ BIKANDI, Uri (coord.) (2011). Lengua castellana y literatura. Complementos de formación disciplinar. Graó.
- SANELEUTERIO, Elia (2021). Complementos de formación disciplinar en Lengua Castellana y Literatura. Tirant lo Blanch.
- TOMLINSON, Carol Ann (2001). El aula diversificada. Dar respuesta a las necesidades de todos los estudiantes. Octaedro.

Complementàries

- AINSCOW, Mel (2001). Desarrollo de escuelas inclusivas. Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las instituciones escolares. Narcea.
- ÁLVAREZ MÉNDEZ, Juan Manuel (coord.) (1987). Teoría lingüística y enseñanza de la lengua: textos fundamentales de orientación interdisciplinar. Akal.
- BONALS, J. (1996). El trabajo en equipo del profesorado. Graó.
- DOMÍNGUEZ CAPARRÓS, José (2013). Teorías literarias del siglo XX. UNED
- FINKEL, Don (2008). Dar clase con la boca cerrada. PUV.
- MARTÍN-EZPELETA, A., y ECHEGOYEN, Y. (eds.) (2022). El giro transdisciplinar. Integración de contenidos en torno a fenómenos y ámbitos. Tirant Humanidades.
- MERCER, Neil (1997). La construcción guiada del conocimiento. El habla de profesores y alumnos. Paidós.
- RODRÍGUEZ GONZALO, Carmen y otros (2008). La lengua escrita y los proyectos de trabajo. Propuestas para el aula. Perifèric.
- SÁNCHEZ, S., MARTÍN, N. y SERVÉN, C. (2018). Complementos para la formación en lengua y literatura. Síntesis.
- TRUJILLO, Fernando. (2006). Cultura, comunicación y lenguaje. Reflexiones para la enseñanza de la lengua en contextos multiculturales. Octaedro.
- WANG, Margaret C. (1994). Atención a la diversidad del alumnado. Narcea.